PĂRINTELE NICOLAE PENTELESCU – VREDNIC SLUJITOR AL ALTARULUI LUI DUMNEZEU ÎN BUCOVINA

JUSTINIAN-REMUS COJOCAR

Nicolae Pentelescu – würdiger Priester im Dienste des Altars Gottes in der Bukowina

(*Zusammenfassung*)[*]

Der vorliegende Beitrag präsentiert das Leben und die Tätigkeit des Bukowiner Priesters Nicolae Pentelescu. Nach einer Kindheit voll Schwierigkeiten, gelang es ihm, das „Aron Pumnul"- Lyzeum in Czernowitz zu besuchen und dann Theologie an der hiesigen Universität zu studieren. Die Abschlussprüfung bestand er 1932 mit der These *Die Bekehrung des Heiligen Apostels Paulus*.

Im selben Jahr wurde er zum Kooperator in Czernowitz und im Jahre 1937 zum Pfarrer in Jakobeny ernannt. Während des zweiten Weltkriegs war er als Militärpfarrer in einem Militärkrankenhaus in Dornawatra tätig. Wegen der Gesundheitsprobleme seiner Frau kam er 1947 nach Kimpolung. Zehn Jahre später wurde er nach Suczawa versetzt, wo er als Pfarrer der „Hl. Demetrius"-Kirche bis zum Ende seines Lebens wirkte.

Der Verfasser des Beitrags hebt neben Nicolae Pentelescus missionarischer Tätigkeit auch seine Leidenschaft für kirchliche Musik hervor. Der Priester gründete und leitete jahrelang den männlichen und den weiblichen Chor der „Hl. Demetrius"-Kirche in Suczawa. Überdies schrieb er eine für das Musikleben in der Bukowina sehr wichtige Arbeit, und zwar *Ein Jahrhundert Chormusik in der Bukowina* (Manuskript), die lange Zeit unveröffentlicht blieb. Dem Verfasser dieses Beitrags ist es gelungen, das Manuskript 2013 drücken zu lassen.

[*] Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXIII**, *1* (46), p. 23–40, Rădăuți–Bucureşti, 2016

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Nicolae Pentelescu, Priester, „Hl. Demetrius"-Kirche in Suczawa, II. Weltkrieg, Chormusik, missionarische und seelsorgerliche Tätigkeit.

Biografia

În partea de nord a Bucovinei, în acest colţ de pământ românesc, unde s-au născut, au activat şi au trecut în nemurire atâtea feţe luminate, a văzut lumina zilei viitorul sacerdot, Nicolae. S-a născut în comuna Voloca pe Derelui – Cernăuţi, la data de 14 octombrie 1906, de ziua Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iaşi. Părinţii săi, Dumitru şi Vasilica, oameni credincioşi şi muncitori, au avut şase copii, Nicolae fiind penultimul născut.

La vârsta de şapte ani, Nicolae rămâne orfan de mamă. Cu inima sfâşiată, în zorii vieţii, când copilul începea să înţeleagă, cuminte, ataşamentul şi iubirea faţă de mamă, el primeşte o lovitură peste care va trece cu greu. Rămas în grija tatălui, urmează gimnaziul în satul natal, reuşind în scurt timp, prin perseverenţă, să obţină rezultate remarcabile la învăţătură şi la conduită. A urmat apoi cursurile Liceului „Aron Pumnul" din Cernăuţi.

Pierderea tatălui a avut loc imediat după absolvirea liceului, într-un moment deosebit de delicat. Era momentul să ia decizia continuării sau abandonării studiilor pe considerentele materiale, pecuniare. Nicolae a fost singurul copil care a învăţat carte din cei şase ai soţilor Dumitru şi Vasilica.

Spre lauda lor, fraţii mai mari l-au ajutat să-şi continue studiile. Cu toate că banii erau greu de strâns, aceştia au făcut economii, s-au jertfit ca măcar Nicolae să ajungă om cu carte, aşa cum au visat mereu părinţii săi. Aşa a ajuns Nicolae student la Facultatea de Teologie, din cadrul vestitei Universităţi din Cernăuţi. În această pepinieră, Nicolae şi-a desăvârşit profilul moral şi intelectual, adunând din grădina Sfintei Scripturi florile învăţăturii mântuitoare. Aici a învăţat şi şi-a însuşit elementele de filosofie, retorică, istorie universală. Şi-a însuşit tainele învăţăturii celei adevărate, a înţeles rolul creştinismului în istorie, rolul Bisericii Ortodoxe Române în istoria neamului, a învăţat elemente de drept bisericesc şi, nu în ultimul rând, a deprins tainele notelor muzicale. Acestea din urmă îl vor mistui în dragostea lor!

A susţinut examenul de licenţă în anul 1932. Tema lucrării de licenţă a fost *Convertirea Sfântului Apostol Pavel*, fiind apreciat de profesori cu calificativul „foarte bine".

În anul 1932, la prânzul vieţii, Dumnezeu a rânduit ca, pe cărarea spinoasă a vieţii, să îi fie alături Olga, cea care-i va deveni soţie, mamă şi preoteasă[1], aşa cum mărturiseşte părintele Nicolae Pentelescu. În acelaşi an, 1932, este hirotonit preot,

[1] Nicolae Pentelescu, *Însemnări personale*, Caiet nr. 3 (manuscris), Fond *Preot Nicolae Pentelescu*, Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera", Suceava, p. 27.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

ca o recunoaştere a asumării slujirii lui Dumnezeu şi a oamenilor şi ca o răsplată a ostenelilor teologice Este numit preot cooperator în comuna Crasna, judeţul Storojineţ, astăzi regiunea Cernăuţi, la vârsta de 26 de ani.

Ca rod al rugăciunilor şi ca plinire a iubirii, apare cel de-al treilea membru al familiei, fiul Marcel. La data de 24 iunie 1933, se petrece acest eveniment fericit. Copilul mult dorit, „boţul de aur”[2], aşa cum l-a numit mama, va fi urmat de Ovidiu, născut la data de 24 septembrie 1934.

În anul 1934, se transferă, la cerere, ca preot II (cooperator) în comuna Arbore, judeţul Rădăuţi. În comuna Arbore vine pe lume Despina (în traducere din limba greacă, „doamnă”), „odorul mamei”, „fata cea mică”, „singura fată”, care îşi va asuma „cu durere şi responsabilitate” misiunea ei, prin vremurile tulburi care se vor abate asupra familiei.

În 1937, ca răsplată a meritelor sale, prin rânduiala lui Dumnezeu, părintele Nicolae Pentelescu a primit misiunea de a fi preot paroh în localitatea de baştină a vestitului Epaminonda Bucevschi, Iacobeni, un important centru minier, aflat lângă oraşul Vatra Dornei.

A urmat peste lume tăvălugul celui de-al Doilea Război Mondial. Această conflagraţie mondială a fost mai perfidă şi mai haină decât prima, ea urmând calea instaurării în Europa de Est a stăpânirii bolşevice, străină de duhul creştin.

Parcă n-a fost de ajuns! Meningita, pe atunci o boală incurabilă, l-a răpus pe întâiul născut, Marcel, la data de 15 mai 1940.

Autorităţile locale de stat, ţinând seama de faptul că preotul nu-şi poate părăsi turma şi că misiunea sa în vreme de război sau calamităţi este de a-i îmbărbăta pe cei rămaşi şi de a-i îngropa pe cei adormiţi, a fost mobilizat pe loc, ca preot militar, şi apoi trimis înapoi într-un spital militar înfiinţat ad-hoc în Vatra Dornei. Aici s-a comportat exemplar, cum era şi normal din partea unui păstor de suflete. A spovedit şi i-a împărtăşit pe răniţi, i-a îmbărbătat şi le-a citit rugăciuni, i-a mângâiat, i-a întrarmat şi mai ales…le-a cântat! Ca şi George Enescu, a oblojit rănile atâtor amărâţi, făcându-i să accepte cu demnitate şi cu nădejde în bunul Dumnezeu situaţia în care se aflau. De multe ori, în fruntea corului din Iacobeni, a susţinut concerte în spital, alinându-i şi încurajându-i pe răniţi. Foarte multe acte de caritate a săvârşit maramureşenilor, care s-au refugiat din calea armatelor horthyste. Personal, s-a deplasat nu numai în Iacobeni, ci şi în satele vecine, intervenind pe lângă primari să le dea, cu titlu de folosinţă gratuită, pământ pentru a-şi construi locuinţe. De asemenea, a mijlocit pe lângă muntenii care aveau în proprietate păduri, ca însemnate cantităţi de lemn să fie donate acestor peregrini în

[2] *Ibidem*, p. 33.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

vederea construirii de case. A făcut numeroase colecte în bani şi haine pentru sprijinirea acestora[3].

Au urmat apoi anii de refugiu. Între anii 1943–1945, împreună cu preoteasa Olga şi cu cei doi copii, Ovidiu şi Despina, s-au refugiat în Banat, la parohia Denta, lângă Timişoara. După terminarea războiului, părintele şi familia lui dragă au revenit în Bucovina, în Iacobenii de suflet. Vestea bună a întoarcerii acasă i-a fost dată părintelui refugiat Nicolae Pentelescu de Sfânta Episcopie Ortodoxă Română a Timişoarei.

În 1946 i s-a sugerat de către medici să plece din Iacobeni. Aici, din cauza climei reci şi umede, preoteasa Olga a fost afectată de o boală reumatismală, cu consecinţe degenerative severe, drept pentru care a optat pentru transferul într-o zonă de şes, cu climă mai uscată şi mai caldă. A poposit, începând cu 1947, la Câmpulung-Moldovenesc. Mai întâi a slujit la Biserica cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae", iar apoi la Biserica „Naşterea Maicii Domnului".

În anul 1957, părintele Nicolae Pentelescu este transferat la Suceava. Pentru puţin timp este numit preot slujitor la Biserica „Sfântul Nicolae", iar apoi devine parohul Bisericii „Sfântul Dumitru", ctitoria voievodului Petru Rareş (1527–1538; 1541–1546). Aici, părintele a atins apogeul activităţii sale pastorale, administrative, culturale şi, cu precădere, a celei muzicale.

În anul 1968, îl pierde şi pe cel de-al doilea copil, Ovidiu, într-un tragic şi stupid accident de circulaţie.

A fost paroh al Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava 30 de ani, având o rodnică activitate pastoral-misionară, o ostenitoare activitate administrativă, o bogată activitate culturală şi muzicală.

Din cauza bolii, în 1987, s-a pensionat. Ultimii ani de viaţă, părintele Nicolae Pentelescu şi soţia sa Olga i-au petrecut la Târgu-Mureş, unde locuieşte şi azi fiica sa, Despina Codreanu. Aceasta i-a îngrijit ca o martiră pe părinţii săi dragi, încercând din răsputeri să le stingă dorul pentru Bucovina, prin dragoste, dăruire şi jertfă permanentă, ca să nu le lipsească nimic.

La data de 28 iulie 1994, inima părintelui a încetat să mai bată. A trecut la cele veşnice în miez de vară. A fost o candelă care a ars tot timpul pentru luminarea oamenilor care, căutau liniştea adevărului în întunericul vremurilor. Aşa i-a fost viaţa: închinată slujirii lui Dumnezeu şi oamenilor.

Activitatea pastoral-misionară

Iată ce spune părintele Nicolae Pentelescu despre activitatea pastoral-misionară în prefaţa lucrării *Cartea de aur*: „Viaţa fiecărui om şi, cu atât mai mult, viaţa unui preot, capătă pentru ceilalţi, răbdarea unui exemplu bun sau rău. Deci,

[3] *Însemnările D-nei Codreanu Despina*, fiica Părintelui Nicolae Pentelescu, p. 2.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

nu spre a mă lăuda încerc să înşir aici o parte din activitatea mea, ci ca să fie pentru cei ce vor veni după mine un îndemn spre lucrări şi mai frumoase. În 38 de ani de preoţie, am cules experienţe suficiente, care m-au pus în dorita situaţie de a grupa în jurul Bisericii elementele mai valoroase, ca, astfel, să pot activa pe toate planurile ce mi le fixează misiunea de slujitor al Sfântului Altar. Călăuzit de principiile evanghelice, am slujit Biserica, patria şi poporul. Am lucrat, ca Sfânta Biserică pe care am slujit-o, să-şi poată îndeplini misiunea ei evanghelizatoare, culturală şi socială. Slujbele bisericeşti le-am slujit cu toată cuviinţa. Am predicat, îndrumând poporul pe căile luminoase ale virtuţilor creştineşti. Am accentuat, îndeosebi, importanţa hotărâtoare a rugăciunii în viaţa noastră pământească. Am sădit în sufletele enoriaşilor simţămintele demnităţii omeneşti, ale solidarităţii şi ajutorării creştine, ale râvnei după binele şi propăşirea obştească”[4].

Activitatea pastoral-misionară a părintelui Nicolae Pentelescu a fost rodnică. Aceasta s-a împletit armonios cu pasiunea imensă pentru muzică şi cu străduinţele cărturăreşti.

La Iacobeni, a păstorit într-o perioadă extrem de grea (1937–1943). Era război şi suferinţele oamenilor erau şi suferinţele lui. S-a identificat şi cu bucuriile, dar, mai ales, cu tristeţile şi durerile oamenilor. Chiar dacă zona Iacobeni a fost mai ferită de bombardamente şi de distrugeri, oamenii acestui sat de munte trăiau cu grija zilei de mâine, pentru că oricând nenorocirea putea să vină şi peste casele lor. Părintele a fost cel care, din casă în casă, a alinat suferinţele bătrânilor care aveau nepoţi în război şi a mamelor care plângeau după feciorii rătăciţi pe câmpul de luptă.

O izbândă mare în activitatea pastoral-misionară a părintelui avea să vină în anii 1940–1941. În comuna Iacobeni, în toamna anului 1940, s-au refugiat 100 de familii de români uniţi (greco-catolici) din Ardealul de Nord, mai exact din părţile Năsăudului. A reacţionat în spiritul iubirii creştine şi a încercat să şi-i facă prieteni, pentru că toţi aveau acelaşi ţel, fiind toţi români, despărţiţi doar de nedreptăţile confesionale ale istoriei noastre zbuciumate. În urma numeroaselor discuţii, aceştia au renunţat în a mai cere un preot unit pentru ei şi au trecut toţi, în decurs de un an, la ortodoxie. Ceremonia miruirii celor trecuţi la ortodoxie a avut loc duminică, 28 decembrie 1941, în biserica parohială din Iacobeni, în prezenţa preotului Modest Lucan, delegatul mitropolitului Bucovinei Tit Simedrea, a fostului preot al Parohiei Iacobeni, Nicolai Mihalea, şi a părintelui Nicolae Pentelescu[5].

[4] Idem, *Cartea de Aur* (notiţe personale, manuscris), Fond *Preot Nicolae Pentelescu*, Biblioteca Bucovinei „I.G.Sbiera” Suceava, p. 165–166.

[5] *Condica cronicală a Parohiei ortodoxe – române Iacobeni, Refugierea românilor ardeleni şi stabilirea lor în comuna Iacobeni*, Tipografia arhiepiscopală, Cernăuţi, 1890, p. 62–63. Condica aceasta cuprinde toată activitatea pastoral-misionară, administrativă şi culturală a preoţilor din Parohia Iacobeni din 1890 până în prezent. Tipul de condică de la Parohia Iacobeni era distribuită de

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

Războiul a fost crunt cu românii care şi-au văzut teritoriile în mâna străinilor. Multe familii au fost îndoliate şi doar nădejdea în bunul Dumnezeu îi făcea să meargă înainte. Părintele făcea misiuni umanitare pe lângă spitalele care au apărut, din cauza războiului, aproape în toate localităţile mai mari. Mergea şi îi împărtăşea pe răniţi şi pe cei care erau muribunzi. Mângâia sufletele greu încercate de suferinţă[6]. La Spitalul din Vatra Dornei, părintele a mers cu corul bisericesc înfiinţat de el, format din bărbaţi şi femei din Iacobeni. Cântările bisericeşti mai alinau durerea răniţilor. Elocventă este fotografia care ni-l prezintă pe părintele Nicolae Pentelescu, înconjurat de toţi coriştii, în faţa Spitalului din Vatra Dornei. Afară era zăpadă, dar acest lucru nu i-a împiedicat să vină a treia zi de Crăciun şi să le cânte colinde soldaţilor, răniţi în luptele pentru apărarea ţării şi a credinţei strămoşeşti.

Între anii 1947 şi 1957, părintele Nicolae Pentelescu activează în oraşul Câmpulung Moldovenesc. Iniţiativa lăudabilă pe care a avut-o părintele Pentelescu a fost aceea de a întemeia un cor misionar al preoţilor şi cântăreţilor bisericeşti din Protopopiatul Câmpulung Moldovenesc. Cu acest cor misionar a susţinut multe concerte pentru deşteptarea naţiunii române.

Din anul 1957, părintele Nicolae Pentelescu a devenit paroh al Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava, ctitoria domnitorului Petru Rareş şi a soţiei sale, Elena Doamna (1534–1535). Când era hramul bisericii, toţi credincioşii îl ajutau pe părintele, pentru ca oaspeţii care vor veni la slujbă să găsească lăcaşul de cult frumos împodobit şi curat. Gospodinele pregăteau bucate pentru ca masa să fie plină. După slujba Sfintei Liturghii, preoţii şi credincioşii mergeau la agapa creştină, unde se înfruptau din bucate, mulţumind bunului Dumnezeu că au ajuns şi anul acela la sărbătoarea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Izvorâtorul de Mir[7].

Activitatea pastoral-misionară intensă nu putea să rodească dacă părintele nu era un iscusit cancelar, un om al ordinei. Un tabel (inventar) cu bunurile culturale mobile şi ale Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava din anul 1977 ne demonstrează că părintele avea o disciplină a ordinii în ceea ce priveşte toate documentele şi bunurile parohiei[8]. Ne-a rămas de la el şi un document[9] ce conţine o situaţie confesională a Parohiei.

---

centrul eparhial de la Cernăuţi fiecărei parohii din aria jurisdicţională a sa, la sfârşitul secolului al XIX-lea.

[6] Nicolae Pentelescu, *Însemnări personale*, Caiet nr. 7 (manuscris), Fond *Preot Nicolae Pentelescu*, Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera", Suceava, p. 8.

[7] *Mărturia D-nei Munteanu Viorica*. Enoriaşa Bisericii „Sfântul Dumitru", d-na Viorica era aproape, trup şi suflet, de biserică. Mare bucurie era de hram. „Venea multă lume şi noi (familia Munteanu) ajutam pe părintele Pentelescu la tot ce era nevoie. Împreună cu Familia Donisan ne-am străduit să aducem şi noi jertfă bisericii de care aparţineam", mărturiseşte d-na Viorica Munteanu.

[8] *Arhiva Parohiei „Sf. Dumitru" – Suceava*, Dosar, 15 file (*Tabel cu bunurile culturale mobile ale Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava)*, 1977.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

Grija pentru fiecare suflet o avea părintele Nicolae Pentelescu[10].

În fiecare an, breasla cizmarilor sărbătorea, pe 21 noiembrie, când era Vovidenia, cu toată cinstea şi fastul. În această zi, toţi membrii (tineri şi vârstnici) grupaţi în jurul steagului, mergeau la biserica patronală „Adormirea Maicii Domnului" (filie a Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava), spre a participa la Sfânta Liturghie. Părintele Nicolae Pentelescu, în cartea *Însoţirea cizmarilor români. Schiţă monografică*, menţionează manifestările religioase ale breslei din anii 1970, 1973, 1974, 1975, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1983, 1984, alcătuind cu migală pomelnicul tuturor celor prezenţi[11].

Părintele Nicolae Pentelescu – iubitor de muzică

Părintele Nicolae Pentelescu a înfiinţat şi instruit coruri bisericeşti şi populare în toate parohiile unde a păstorit: Crasna-Storojineţ, Iacobeni, Câmpulung Moldovenesc şi Suceava (Biserica „Sfântul Dumitru"). Activitatea sa cea mai roditoare în domeniul muzical şi-a desfăşurat-o la Biserica „Sfântul Dumitru" din Suceava.

În anul 1957, la Biserica „Sfântul Dumitru", părintele Nicolae Pentelescu reface corul, sporind numărul coriştilor prin recrutarea unor voci noi[12]. Tânăra formaţie corală cânta *Liturghia* lui Ciprian Porumbescu[13]. În procesul-verbal de inspecţie administrativă, încheiat în ziua de 14 august 1967, P. C. Părinte Protopop Dumitru Hriţcu, referindu-se la corul Bisericii „Sfântul Dumitru", scria următoarele rânduri: „La Sf. Liturghie, cântă corul bărbătesc, întemeiat de pr. Nicolae Pentelescu, mare iubitor şi cunoscător de muzică bisericească. Este un caz unic în părţile noastre. Pr. Nicolae tot timpul a fost şi este un iniţiator şi dirijor de coruri. Face figură aleasă de preot îndrăgostit până la pasiune de frumuseţea cântărilor bisericeşti"[14].

---

[9] *Arhiva Parohiei „Sf. Dumitru" – Suceava*, Dosar 350/1982 (Numărul familiilor şi al sufletelor neoprotestante din Parohia „Sfântul Dumitru" Suceava), fila 1.

[10] *Mărturia D-lui ing. Codreanu Radu-Cătălin-Dumitru*, nepotul părintelui Nicolae Pentelescu de la Târgu-Mureş. D-l Codreanu, copil fiind, şi-l aminteşte pe părintele răspunzând la salutul oamenilor care treceau pe lângă Casa parohială. Pentru fiecare avea o vorbă bună şi pe toţi îi îndemna să nu uite de biserică şi să îi calce pragul la slujbele sfinte.

[11] Nicolae Pentelescu, *Însoţirea cizmarilor români. Schiţă monografică*, Fondul *Preot Nicolae Pentelescu*, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera", Suceava.

[12] *Arhiva Parohiei Sf. Dumitru Suceava*, Dosar 1/1980 (Seara de colinde – 21 decembrie 1980), p. 5–6.

[13] Nicolae Pentelescu, *Pagini de Cronică, 1985–1987*, vol. II (însemnări - manuscris), *Arhiva Parohiei Sf. Dumitru – Suceava*, Inv. nr. 484, p. 5.

[14] *Ibidem*, p. 5.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

În 1972, părintele Nicolae Pentelescu a fondat grupul vocal feminin al Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava.

Dragostea pentru muzică a părintelui Nicolae Pentelescu era imensă: „Pentru părintele Nicolae Pentelescu muzica era totul”[15]; „A fost un mare cântăreţ şi notist; iubea grozav muzica”[16]. Cu reale înclinaţii spre muzică[17], părintele a reuşit să aducă la lumină din tezaurul nepieritor al sufletului popular colindele străvechi.

Ca evenimente muzicale, demne de relevat, sunt concertele de colinde iniţiate şi organizate de părintele Nicolae Pentelescu, în preajma Naşterii Domnului[18]. Începând cu anul 1965, concertele de colinde s-au repetat – cu unele întreruperi – an de an, în Biserica „Sfântul Dumitru” din Suceava.

La Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera” din Suceava, Fond *Bucovina*, se află 70 de dosare cu partituri scrise de mână de părintele Nicolae Pentelescu. Ele se păstrează într-o cutie de carton.

Dragostea pentru muzică se vede şi din munca neobosită de a-i căuta pe toţi marii compozitori care s-au născut, crescut şi activat pe plaiurile Bucovinei. El a întocmit un pomelnic cu toţi aceşti compozitori, pomelnic ce se găseşte în *Cartea de aur*, manuscris aflat la Biblioteca „I.G. Sbiera”. Compozitorii din pomelnic sunt următorii: Carol Miculi, Ştefan Nosievici, Constantin Dobrovolschi, preotul Isidor Vorobchievici, Ciprian Porumbescu, Eusebie Mandicevschi, Gheorghe Mandicevschi, Tudor de Flondor, Alexandru Voevidca, Dionisie Para, Victor Vasilescu, Constantin Şandru, Ilarie Voronca, Alexandru Zavulovici[19].

Lucrarea în manuscris *Un veac de muzică corală în Ţara de Sus* este o monumentală istorie a corurilor din Bucovina şi Moldova de Nord. Cele 15 volume sunt rezultatul unei munci asidue de documentare, cercetare şi valorificare a surselor istorice privitoare la muzica corală bisericească, populară şi patriotică. Iată ce spune părintele Nicolae Pentelescu în *Prefaţa* primului volum: „Cu gândul de a păstra o vie amintire şi recunoştinţă compozitorilor, dirijorilor şi coriştilor formaţi pe plaiurile Bucovinei, s-a născut ideea întocmirii unor albume cu fotografiile formaţiilor corale bisericeşti şi naţionale, de ieri şi de azi, din acest colţ de pământ strămoşesc. Corurile bisericeşti şi laice, prinse în fotografii, oglindesc puternic

[15] *Mărturia cântăreţului-bas Dominte Vasile*. Acesta a făcut parte din corul bărbătesc de la Biserica „Sfântul Dumitru”.

[16] *Mărturia părintelui Milici Laurenţiu*. A slujit de multe ori la Biserica „Sfântul Dumitru”, fiind invitat de părintele Nicolae Pentelescu.

[17] *Mărturia scriitorului şi cercetătorului Dimitriu Eugen.* Părintele Nicolae Pentelescu şi scriitorul Eugen Dimitriu s-au cunoscut foarte bine. Eugen Dimitriu este în Parohia „Sfântul Dumitru” şi locuieşte foarte aproape de biserică.

[18] Părintele Mihordea Ştefan, de la Biserica „Sfântul Nicolae” din Suceava, are amintiri frumoase despre aceste concerte de colinde. Într-un an a fost pus de părintele Nicolae Pentelescu să prezinte concertul de colinde şi s-a descurcat foarte bine.

[19] Idem, *Cartea de aur* (notiţe personale – manuscris), Fondul *Preot Nicolae Pentelescu*, Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera”, Suceava, p. 79–90.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

trăirea religioasă şi naţională a poporului român din Ţara de Sus a Moldovei şi manifestările lui culturale de-a lungul unui secol. Numeroasele fotografii, strânse la un loc, reprezintă o frescă a muzicii corale din Bucovina, un adevărat jurnal în imagini. Numărul impresionant de mare al corurilor este o dovadă că pe aceste minunate plaiuri, bătute de soare şi istorie, au crescut şi cresc tot mai bogat florile talentelor şi dragostea de muzică a poporului român de pe aceste locuri”[20].

Cu rânduiala şi ajutorul lui Dumnezeu, cele 15 volume au văzut lumina tiparului în anul 2013[21].

Activitatea administrativă

Părintele Nicolae Pentelescu a avut grijă de biserica unde slujea lui Dumnezeu ca de propria casă, cum mărturisesc enoriaşii, care mai trăiesc şi cu care am vorbit, din parohiile Iacobeni, Câmpulung Moldovenesc şi „Sfântul Dumitru” din Suceava.

La Biserica „Sfântul Dumitru” din Suceava, după o aşteptare îndelungată, luni, 4 septembrie 1967, au început lucrările de consolidare şi restaurare la turnul-clopotniţă, în timpul vrednicului de pomenire părintele Nicolae Pentelescu. Turnul-clopotniţă a fost zidit de Alexandru Lăpuşneanu între anii 1560–1561.

În memoriul tehnic[22] întocmit pentru turnul-clopotniţă din curtea Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava sunt menţionate lucrările ce trebuiau efectuate, care

[20] Nicolae Pentelescu, *Un veac de muzică corală în Ţara de Sus*, vol. I , text cules şi redactat cu osteneala pr. prof. Justinian-Remus A. Cojocar, Editura Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor, Suceava, 2013, p. 9.

[21] Lucrând încă din studenție la proiectele și cărțile pe care le-am scris, am descoperit și aceste 15 volume într-o cutie. Făceau parte din Fondul *Nicolae Pentelescu* de la Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera”. Protocolul de parteneriat cu Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera” – Suceava, pe care l-am semnat noi, în calitate de președinte al Asociației Culturale „Sfântul Mitropolit Dosoftei”, a deschis larg ușile pentru cercetarea, scrierea, scanarea și redactarea celor 15 volume-albume din lucrarea *Un veac de muzică corală în Țara de Sus*, autor pr. Nicolae Pentelescu. Nu a fost ușor. După doi ani de zile de muncă la carte, putem spune că am depus cea mai aprigă luptă cu noi înșine, pentru a duce la bun sfârșit această osteneală. Am luat fiecare volum și am scris cu mâna noastră din nou textul original. La unele pagini a fost precum citirea în chirilică. Ne-a durut de multe ori capul de la atâtea ore de stat cu ochii în manuscris. Tușul alb de Canada pe foaie neagră nu e chiar confortabil pentru ochi, mai ales la lumina camerei, noaptea târziu. Am scanat toate fotografiile și le-am așezat cu grijă în text. Redactarea textului ne dădea o bucurie nespusă pentru că, pe zi ce trecea, cartea prindea contur. Doi ani de muncă la această lucrare sunt istorie de acum. A trecut și privim doar la viitor, cu nădejde că Bunul Dumnezeu ne va răsplăti osteneala. Apariția lucrării de față este o minune. Pe cheltuiala Asociației Culturale „Sfântul Mitropolit Dosoftei” s-a tipărit lucrarea. În baza unui proiect pentru editare de carte, întocmit de Asociația Culturală „Sfântul Mitropolit Dosoftei”, Primăria Municipiului Suceava a aprobat finanțare nerambursabilă. Lucrarea a apărut la Editura Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, cu binecuvântarea IPS Pimen, care semnează prefața lucrării.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

nu au fost realizate cu ocazia ultimei restaurări, şi anume: scările de acces spre ultimul nivel, tâmplărie la golurile create, separarea nivelului I de la parter de restul construcţiei printr-o boltă de cărămidă, repararea zidăriei la interior prin completări şi rostuieli pe toată înălţimea pereţilor.

A rămas de la părintele un jurnal al lucrărilor, unde scrie ce anume s-a efectuat în fiecare zi. Jurnalul este scris într-o caligrafie impecabilă şi impresionează prin scrupulozitatea, perseverenţa, conştiinciozitatea cu care a fost redactat[23]. În acelaşi timp au început în preajma turnului-clopotniţă săpături arheologice.

În anul 1975, prin osârdia părintelui Nicolae Pentelescu, s-a realizat un lucru foarte important: termoficarea bisericii[24]. Stranele de lemn, care se află astăzi în biserică, precum şi strana cântăreţului, au fost sculptate în lemn de stejar între anii 1977–1978. A amenajat curtea bisericii şi a construit un gard de piatră împrejmuitor. O altă realizare a fost ridicarea clopotniţei din lemn din curtea bisericii, în anul 1979.

Epitropul Ilie Vatamaniuc[25] al Bisericii „Sfântul Dumitru" din Suceava îl descrie astfel pe părintele Nicolae Pentelescu: „A fost un bun administrator, a purtat grijă de bunul mers al parohiei; a înfrumuseţat biserica şi curtea, fiind foarte apreciat de credincioşi şi de ceilalţi preoţi din oraş".

Părintele Nicolae Pentelescu a păstrat şi conservat bunurile parohiei. Dovadă stau inventarele pe care le-a întocmit şi ordinea din biblioteca Parohiei.

Părintele Nicolae Pentelescu a fost omul de care a avut nevoie Parohia „Sfântul Dumitru" în perioada comunistă.

Activitatea culturală

Părintele ştia că doar cu multă credinţă şi prin cultură se poate ridica poporul. Încă de la Iacobeni, la începutul activităţii sale preoţeşti, s-a luptat ca poporul să fie cultivat. În anul 1937, a înfiinţat Căminul Cultural din Iacobeni, care poartă numele curajosului cronicar al Moldovei Miron Costin[26]. Aici au avut loc

[22] *Arhivele Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei*, Dosar 4 / 1967–1976 (Lucrări turn-clopotniţă – Biserica „Sf. Dumitru" Suceava), filele 2–4.

[23] N. Pentelescu, *Cartea de Aur* (notiţe personale, manuscris), p. 181–188.

[24] *Arhivele Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei*, Dosar 139/1975 (Documentaţie instalaţii încălzire centrală Biserica „Sf. Dumitru" Suceava).

[25] Mai trăieşte şi acum epitropul Ilie Vatamaniuc. Vine la biserică tocmai din satul Sfântu Ilie şi se îngrijeşte ca toate să fie rânduite în Sfântul Altar. Mi-e drag când slujesc şi „nea Ilie", cum îi zic, se roagă şi el cuminte şi pregăteşte cu evlavie cădelniţa, are grijă de sfeşnicele cu lumânări şi, mai ales, de curăţenia celui mai sfânt loc al bisericii: Sfântul Altar.

[26] *Condica Cronicală a Parohiei ortodoxe-române Iacobeni*, Înfiinţarea Căminului Cultural „Miron Costin", Tipografia arhiepiscopală, Cernăuţi, 1890, p. 58–59.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

concerte de colinde, serbări şcolare cu recitări de poezie, festivaluri de cântece patriotice, dar, mai ales, de muzică populară.

Corul misionar de la Câmpulung-Moldovenesc avea şi rol de culturalizare a preoţilor, cântăreţilor, dar, mai cu seamă, a oamenilor simpli. Activitatea cultural-misionară din Bucovina, atât de dragă părintelui Nicolae Pentelescu, a fost recunoscută şi bine apreciată de centrul eparhial de la Iaşi.

Pe unde a trecut, a organizat diferite evenimente culturale.

La Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera" Suceava, în Fondul *Nicolae Pentelescu*, se află în manuscris lucrările: *Însoţirea cizmarilor români din Suceava* (lucrare monografică de o deosebită importanţă pentru istoria breslelor meşteşugăreşti şi a activităţii cooperatiste din Bucovina), *Breasla cismarilor din oraşul Suceava*, *Cartea de aur* (aduce o importantă contribuţie la cunoaşterea oamenilor care şi-au legat numele de Biserica „Sfântul Dumitru" din Suceava).

Lucrarea *Un veac de muzică corală în Ţara de Sus* este o istorie a corurilor din Bucovina şi Moldova de Nord. Primul album al seriei este datat 1977. Scrisul artistic de pe filele de carton negru (realizat cu „tuş alb de Canada") îi aparţine preotului Vasile Onica. Albumele inserează, în mod cronologic, data fondării corurilor, numele fondatorilor şi dirijorilor formaţiilor corale, însoţite de fotografii, precum şi repertoriul interpretat de fiecare cor, cu nota că materialul documentar informativ a fost cules din cronicile parohiale, presa vremii, afişele concertelor, însemnările unor foşti dirijori, completate cu crâmpeie de amintiri personale. Lucrarea este de o valoare inestimabilă. Datorită ei, avem informaţii despre viaţa cultural-bisericească şi muzicală din 1860 şi până în timpul în care a trăit părintele Nicolae Pentelescu, aproximativ deceniul al şaptelea al secolului al XX-lea.

Bun predicator, a fost un harnic om al scrisului. Mânuia, meşteşugit, condeiul şi a aşternut în scris pagini de istorie laică, dar mai ales bisericească. Amintim aici studiile sale publicate în „Revista Mitropoliei Moldovei şi Sucevei": *Un manuscris din sec. al XVIII-lea: Inventarul Bisericii „Sfântul Dumitru" Suceava* (nr. 1–2, 1965); *Zugravii suceveni: Vasile Chiţăscul şi Vasile Suliman (Figuri de seamă în istoria artei româneşti de la începutul secolului al XIX-lea)* (nr. 3–4, 1967); *Un antimis sârbesc, sfinţit de episcopul de Rădăuţi, Dositei Herescul, în anul 1772* (nr. 9–10, 1967); *Un document inedit: Scrisoarea epitropilor Bisericii „Sf. Dumitru" din Suceava, Constantin Gândul şi Hagi Ivanciu, către voievodul Moldovei Grigore Alexandru Ghica* (nr. 9–10, 1968); *Iconari suceveni din sec. al XIX-lea* (nr. 9–10, 1970); *Săpăturile arheologice din curtea Bisericii „Sf. Dumitru" Suceava (1967–1969)* (nr. 7–8, 1970); *Un zugrav sucevean necunoscut din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea* (nr. 5–6, 1971); *Vechi coruri bisericeşti şi laice din Moldova de Nord* (nr. 7–8, 1973); *Români bucovineni în Războiul pentru Independenţă (1877–1878)* (nr. 5–6, 1977).

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

Nr. 1450

ROMÂNIA

MINISTERUL INSTRUCȚIUNII

UNIVERSITATEA DIN CERNĂUȚI

Diplomă de Licență în Teologie

In Numele Majestății Sale Regelui CAROL II

Noi Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunii

văzând certificatul de aptitudine No. 28 din anul 1931/32 aprobat de Rectorul Universității prin care se constată că D-l Pentelescu Nicolae a trecut examenul de Licență în Teologie, subiectul trei fiind „Convertirea Sf. Ap. Pavel"

Conferim D-lui Pentelescu Nicolae născut la anul 1906 în Comuna Voloca Județul Cernăuți Diplomă de licență în Teologie pentru a se bucura de toate drepturile și prerogativele acordate de legi.

Cernăuți, anul 1932 luna Iunie 22

Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunii

Rectorul Universității C. Bogdan-Duică

Decanul Facultății

Directorul General al învățământului secundar și superior

Semnătura purtătorului N. Pentelescu

Diploma de licență în Teologie de la Universitatea din Cernăuți
a părintelui Nicolae Pentelescu (1932)

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

MITROPOLIA MOLDOVEI ŞI SUCEVEI
ARHIEPISCOPIA IAŞILOR
Nr. 861

IUSTIN

DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL IAŞILOR
ŞI MITROPOLIT AL MOLDOVEI ŞI SUCEVEI

Sfîntul şi marele Apostol Pavel, în cartea cea dintîi către Timotei spune: «Preoţii cei ce îşi ţin bine dregătoria, de îndoită cinste să se învrednicească, mai ales cei ce se ostenesc întru cuvînt şi în învăţătură» (V, 17).

Potrivit acestei povăţuiri apostolice, precum şi datinilor statornicite în sfînta noastră Biserică, luînd aminte la îndatoririle Noastre arhiereşti, slujitorii drept-măritori din Sfînta Arhiepiscopie a Iaşilor, care-şi îndeplinesc cu hărnicie şi aleasă rîvnă misiunea pastorală, spre a fi încurajaţi la lucrarea izbăvitoare pe care o săvîrşesc, dar, mai cu seamă, spre a fi pilde grăitoare între fraţii lor împreună slujitori, se bucură necontenit de dragostea Noastră părintească şi de deosebita Noastră cinstire.

Încredinţîndu-Ne că P. C. Preot Pentelescu Nicolae de la parohia Sf. Dumitru Protopopiatul Suceava judeţul Suceava îşi îndeplineşte chemarea de slujitor bisericesc cu bună cuviinţă şi vrednicie, i-am conferit prin hirotezie distincţia de iconom stavrofor cu binecuvîntarea arhierească de a purta la sfintele slujbe semnul distinctiv prevăzut de art. 142 din Statutul de organizare a Bisericii Ortodoxe Române.

Drept care i-am înmînat acest act semnat de Noi şi întărit cu sigiliul Sfintei Arhiepiscopii a Iaşilor, în reşedinţa Noastră Mitropolitană din Iaşi, anul mîntuirii 1969 luna iunie ziua 27.

† IUSTIN
ARHIEPISCOP AL IAŞILOR ŞI MITROPOLIT
AL MOLDOVEI ŞI SUCEVEI

CONSILIER ADMINISTRATIV,

Tipografia Centrului Mitropolitan Iaşi — Mănăstirea Neamţ

Act semnat de Iustin, Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Sucevei, care atestă faptul că părintelui Nicolae Pentelescu i s-a conferit, prin hirotesie, distincţia de iconom stavrofor (27 iunie 1969).

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

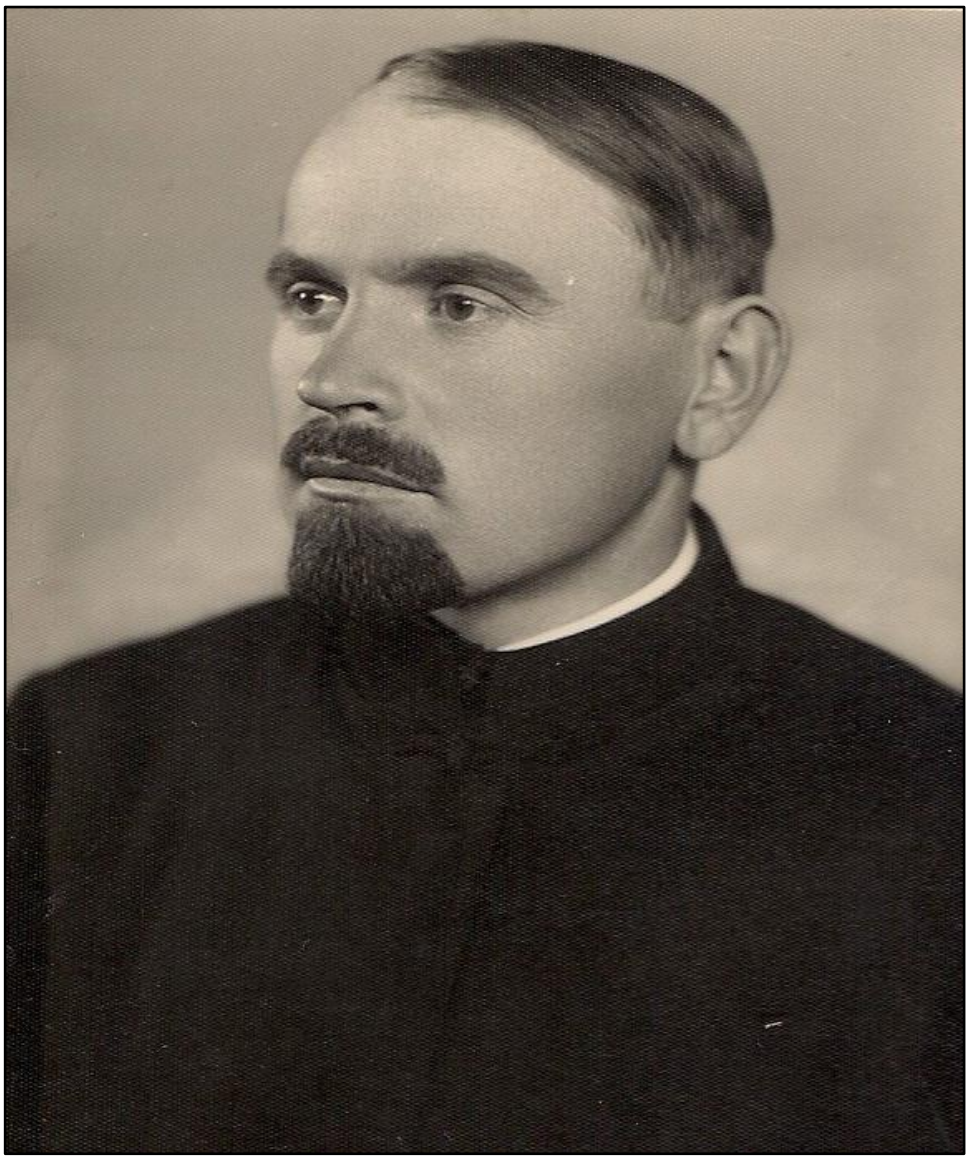

Părintele Nicolae Pentelescu, la începutul activităţii pastorale.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

Părintele Nicolae Pentelescu, în al treilea deceniu de slujire
la Biserica „Sfântul Dumitru” din Suceava.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

Corul bisericesc din Iacobeni, dirijat de părintele Nicolae Pentelescu,
în faţa Spitalului din Vatra Dornei (27 decembrie 1943).

Preoţii şi credincioşii parohiei care au participat duminică, la Sfânta Liturghie.
În dreapta, părintele Nicolae Pentelescu (fotografie din anul 1953,
arhiva Parohiei „Naşterea Maicii Domnului” din Câmpulung Moldovenesc)

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

CORUL BISERICII SF. DUMITRU – Suceava
la deschiderea concertului de colinde (25. XII. 1971)

CORUL BISERICII SF. DUMITRU din Suceava
executînd programul de colinde în seara de 25. XII. 1976

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)

Bibliografie

Arhiva Parohiei „Naşterea Maicii Domnului” din Câmpulung Moldovenesc, Suceava.

Arhiva Parohiei „Sf. Dumitru” din Suceava, Dosar 350/1982 *(Numărul familiilor şi al sufletelor neoprotestante din Parohia „Sf. Dumitru” din Suceava).*

Idem, Dosar 1/1980 *(Seara de colinde – 21 decembrie 1980).*

Idem, Dosar 15 file (Tabel cu bunurile culturale mobile ale Bisericii „Sfântul Dumitru” din Suceava), 1977.

Arhivele Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, Dosar 4 (1967–1976) *(Lucrări turn – clopotniţă Biserica „Sf. Dumitru” din Suceava).*

Idem, Dosar 139/1975 (Documentaţie instalaţii încălzire centrală Biserica „Sf. Dumitru” din Suceava).

Condica cronicală a Parohiei ortodoxe-române Iacobeni, *Înfiinţarea Căminului Cultural „Miron Costin”*, Tipografia archiepiscopală, Cernăuţi, 1890.

Condica cronicală a Parohiei ortodoxe-române Iacobeni, *Refugierea românilor ardeleni şi stabilirea lor în comuna Iacobeni*, Tipografia archiepiscopală, Cernăuţi, 1890.

Cojocar, Justinian-Remus, *Părintele Nicolae Pentelescu - o viaţă închinată slujirii lui Dumnezeu şi oamenilor*, Editura Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor, Suceava, 2011.

Pentelescu, Nicolae, *Cartea de aur (notiţe personale, manuscris)*, Fondul *Preot Nicolae Pentelescu*, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera” Suceava.

Idem, *Însemnări personale*, Caietele 3–7, Fondul *Preot Nicolae Pentelescu,* Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera” Suceava.

Idem, *Însoţirea cizmarilor români. Schiţă monografică*, Fondul *Preot Nicolae Pentelescu*, Biblioteca Bucovinei „I. G. Sbiera” Suceava.

Idem, *Pagini de cronică, 1985–1987*, vol. II (însemnări, manuscris), *Arhiva Parohiei „Sf. Dumitru” din Suceava*, Inv. nr. 484.

Idem, *Un veac de muzică corală în Ţara de Sus*, text cules şi redactat cu osteneala pr. prof. Justinian-Remus A. Cojocar, Suceava, Editura Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor, 2013.

Însemnările D-nei Codreanu Despina, fiica părintelui Nicolae Pentelescu.

Mărturiile D-lui ing. Codreanu Radu Cătălin Dumitru, nepotul părintelui Nicolae Pentelescu, ale D-nei Munteanu Viorica, ale scriitorului şi cercetătorului Dimitriu Eugen, ale cântăreţului-bas Dominte Vasile, ale părintelui Mihordea Şerban, ale părintelui Milici Laurenţiu, ale epitropului Vatamaniuc Ilie.

BDD-A32798 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:51 UTC)